

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

VI. ÉVFOLYAM, 12. SZÁM

Ara: 50 fillér

1964. JÚNIUS 22.

Segíti a vidéki közgazdászképzést a helyi konzultációs központ

Székesfehérvárott az 1961/62-es tanévben 18 hallgatóval kezdte meg működését konzultációs csoportunk. Közel hároméves működésünk alatt egyetemünk igen jelentős segítséget nyújtott tanulmányaink folytatásához, ezért úgy gondoljuk, nem hasztalan e rövid cikk keretében számot adnunk konzultációs csoportunk munkájáról, eredményeiről.

Konzultációs csoportunkat eredetileg a matematika könnyebb megértése és folyamatos tanulása miatt szerveztük.

Az I. félév indulásakor a hallgatók több csoportban helyi

matematika-tanárt fogadtak. Nem sokkal

később azonban egyetemünk segítségét kértük a matematikai oktatás helyi megszervezéséhez. Kérésünk meghallgatásra talált.

Az Oktatási Csoport azóta is messzemenően segíti konzultációs csoportunk eredményes működését. Kováts Dezsőné dr. kezdeményezésére más tantárgyakból is sikerült megszervezni a helyi konzultációt. Külön meg kell említenünk Dr. Bedő Gyula adjunktust, aki elsőként vállalta politikai gazdaságtanból a helyi előadások megtartását és a tantárgy befejezéséig segítette munkánkat.

Sok segítséget kaptunk a filozófia-, matematika- és technológia tanszéktől is.

Kiss Artúr tanszékvezető tanár, Gondo József, Rezső Margit, Denkinger Géza, Dr. Koláth György tanárok részéről. Fáradhatatlanul támogatta munkánkat a II., illetve III. évfolyamtól a számviteli, a statisztikai, valamint ismét a politikai gazdaságtan (közgazdaságtan elméletéből) tanszékek: Erdős Ella, Dr. Tóth Ferenc, Dr. Áy János és Szigeti Endre tanárok.

Felvetődhet a kérdés: vajon szükséges-e és helyes-e konzultációs csoportok, előadások szervezése Székesfehérvárott, hiszen a város közel fekszik Budapesthez és a közlekedés is elég jó.

A hallgatók szempontjából csakis igennel válaszolhatunk, mert

az három évi tapasztalat azt igazolja, hogy a helyi előadások és a konzultációk nagymértékben segítették tanulmányainkat, munkánkat.

Ez eredményeinken is tükröződik: átlagos tanulmányi eredményünk 4-5 tizeddel mindig jobb volt az évfolyamánál.

Ezen túlmenően a következőkben lehetne összefoglalni a helyi konzultációs csoport működésének előnyeit, eredményeit:

— Az előadásokat azokból az anyagrészekből kérhettük és kaptuk, amelyek elsajátítása a legnehezebbnek bizonyult.

— Feltehetjük kérdéseinket, és a viszonylag kis létszám mellett, tanáraink minden esetben sokoldalú, kimerítő választ adhattak.

— A 18 induló közül senki se maradt el. (Időközben 2 hallgató lemaradásának oka hosszabb betegség, illetve Budapestre költözködés).

— A konzultációkat általán-

ban a délutáni órákban tartottuk meg, így a rendelkezésre álló tanulmányi szabadságot a Budapestre történő utazás elmaradása folytán a tényleges tanulásra fordíthatuk.

— Az utazási költségek elmaradásával egyébként is jelentős költségeink csökkentek.

Pedagógiai-oktatási szempontból nem vagyunk hivatottak, hogy véleményt mondjunk a helyi konzultációs csoport munkájáról, de úgy gondoljuk, hogy

az elért tanulmányi eredmények alapján egyetemünk, illetve az egyes

tanszékek is hasznosnak ítélik a csoport működését.

Oktatóink munkája, melyet legtöbbször szabadidejük terhére végeztek, nem vészett kárba.

Megítélésünk szerint, ha a helyi konzultációs központok munkája tartalmában és módszerében is megfelelő, jelentősen elősegítheti és megkönnyíti a hallgatók tanulását.

Ez pedig javára válik a vidéki közgazdászok képzésének.

Székesfehérvári Konzultációs Csoport hallgatói

Fotópályázat

A Közgazdász szerkesztősége fotópályázatot hirdet „Vakáció” címmel. A pályázaton minden olvasónk részt vehet olyan jellegű képekkel, melynek témája a nyári szünethez kapcsolódik (pihenés, sport, építőlábor, nyári munka, gyakorlat stb.).

Elsősorban az a célunk, hogy a beérkező képanyag segítségével bemutassuk: egyetemünk dolgozóit, hallgatóit hogyan töltik a pihenésre, kapcsolódásra szánt napokat.

A képek a név és cím pontos megjelölésével kérjük szerkesztőségünkbe eljuttatni.

A kiválasztott és lapunkban közölt felvételeket nívódíjjal jutalmazzuk, s azokból kiállítását rendezünk. Beküldési határidő: 1964. szeptember 5.

Élete volt a példa

Ságvári Endre halálának 20. évfordulójára

Az évfordulós ünnepségek, amelyek egy eseményhez kapcsolódnak, mindig kissé a szoboravatásra emlékeztetnek. Bizony, a munkásmozgalom nagyjairól őrzött kép is lassan szoborrá merevedhet, ha a hősök, mint valami kinyilatkoztatászerűen bölcs, változatlan, csak a távoli célt néző, emberi kétségekkel nem küzdő, a mindennapi élet örömeit elutasító emberek kerülnek a köztudatba.

Nem szabad, hogy Endrét, az ifjú kommunistát ilyennek lássuk. Halála példaképpé avatta, de igazában élete volt a példa. Kora ifjúságától olvasott, mégpedig kérdéses, vitatható írásokat, hogy maga alkosson véleményt. Anatole France, Mehring, természettudományos művek éppúgy sorra kerültek nála, mint Leon Blum, vagy akár az akkori magyar szociáldemokrata vezetők írásai. Újságot is sokfelét olvasott, emberrel is sokfelével érintkezett, egysíkú kérdésfeltevéssel nem érte be. Ezért érezte magát éppoly jól a ferencvárosi grundon, a vasas ifjúmunkások Magdolna utcai székházában, mint Mezőkovácsházán a parasztfiatalok, vagy a Béke és Szabadság, a kommunista Béképart illegális lapjának tatabányai bányász-levelezői között.

Semináriumi is izgalmasak voltak. Soha nem eleve adott igazságokból indult ki, hanem az akkor legaktuálisabb kérdések, a nemzetközi helyzet, a társadalmi problémák megoldásának sokféle lehetőségeiből. De amikor döntött, szilárd volt. Amikor a készülő jogász meggyőződött arról, hogy végesek és csalókok a paragraffusok eszközei az akkor egyedül lehetséges harc útját választotta — és végigjártta azt.

Azzal indult-e az útnak, hogy feláldozza az életét? Aligha. Azzal, hogy az általa felismert igazságot kimondja. „Sorsdöntő időket élünk!” — figyelmeztetett a KMP röplapja, melynek 1942. évi illegális terjesztéséről a rendőrség tudósít minket. József Attila versei, amelyet szintén név nélkül, titkosan jutottatott el születésnapomra egy szebb, emberibb élet igényeit, a harc elkerülhetetlenségét idézték. 1944-ben írt cikke, melyben realitás helyzetelmezés izzó felhívással párosul, kimondja „minden zsarnoki uralom letéradésának tartja elnyomott népe ifjúságának béklyóba verését”.

Az idézett felhívás az ifjúság politikai tevékenységét tiltó törvények ellen, az ifjúság összefogásának megvalósításáért küzdve történelmi igazságot mond ki: „nincs demokratikus Magyarország az ifjúság demokratikus nevelése nélkül. Nincs demokratikus nevelés az ifjúság politikai szabadsága nélkül. Nincs szabad nemzet szabad ifjúság nélkül.”

Alakul-e úgy a nemzetközi helyzet, hogy a magyarországi forradalmi erők a győzelem reményével indítsanak harcot a rendszer megdöntésére? Elégséges-e a kommunisták szervezetsége egy széles nemzeti egységfront létrehozására? Ezek a kérdések foglalkoztatták nyáron utolsó beszélgetésünkkor.

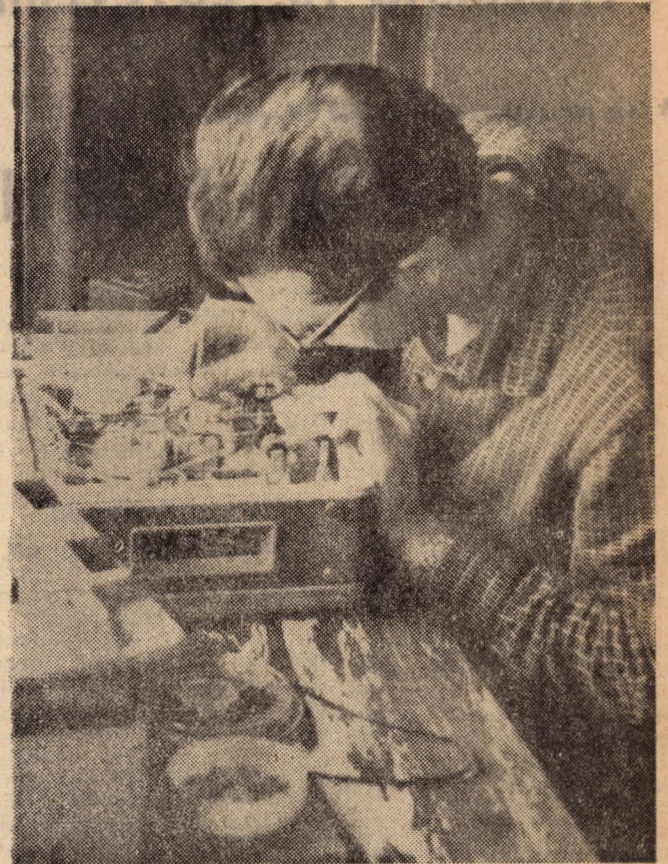
Akkor az igazságot ő csak fegyveresen tudta győzelemre vinni. Akkor más eszköz, mint a fegyveres harc, nem volt.

Az élet a halálnál is erősebb. Endre emberibb életért, igazságért élt. Inkább meghalt, semmint a Horthy-pribékeknek kiszolgáltatót fogoly legyen. Életük igazsága viszont túléli a hőskéket. Túlélte őt a kommunista mozgalom igazsága. Egy egész ifjúság életfelfogása lett a kutatás, önálló gondolkodás és határozott cselekvés igénye. Ma egy egész nemzedék vallja Endrével:

„... semmiféle megpróbáltatás nem tudja megtörni azokat az embereket, akik gyermekkoruktól kezdve arra nevelik magukat, hogy szembeszálljanak a nehézségekkel, bízza saját erejükben és értelmükben, akik megtalálják örömeiket a tudásban, mert az végtelen és kimeríthetetlen és bőven kárpótol azért a fáradtságért, ami megszerzésével jár.”

Ságvári Ágnes

Megnyílt a nyelvi stúdió

Máris akad munkája Varga György technikusnak, mert a magnetofonoknak mindig kifogástalanul kell működniük (Riport a 3. oldalon)

Nemzetközi leánytalálkozó Prágában

Júliusban rendezik meg Prágában a fiatal lányok nemzetközi találkozóját, a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség kezdeményezésére. A szervező bizottság eddig mintegy 200 küldött részvételére számít.

A találkozóon a fiatalok problémáit vitatják meg s kicserélik szervezeteik munkatapasztalatait a résztvevők. A tíz napig tartó ünnepségsorozat

meghívta a nők világmozgalmának sok élenjáró képviselőjét is, többek között kiváló művészeket, sportolókat. Prága nagy örömmel várja a küldötteket, s részükre nagyszerű programot állít össze, melynek keretében a fiatal lányok találkozhatnak csehszlovák fiatalokkal és megtekinthetik az ország nevezetességeit is.

Hangversenykörút előtt

Lapzártá után, június 21-én, este hét órakor került sor egyetemünk énekkarának hangversenyére, a Fővárosi Tanács dísztermében. Vezető: Tóth Mihály.

Az est műsora:

Weelkes: Tavasz daloska.
Friderici: Laddom.
Monteverdi: A hajnal.
Händel: Alexanderfestből, Zárórész.
Brevál: Szonáta II., III. tétel.

Beethoven: G-dúr ballada.
Csajkovszkij: A bér.
Mendelssohn: Búcsú az erdtől.

Mendelssohn: Szerelmi dalkeringőkből részletek.

Kodály: Fölszállt a páva.
Bartók: Ne menj el.
Bartók: Bolyongás.
Bárdos: Dana-dana.
Kodály: Adagio.

Zsolt Nándor: Valse caprice.
Bartók: Allegro barbaro.
Dobray: Népek dala.
Loreley.

Gulyás: Cigányrapszódia.
Az együttes ezzel a műsorral lép fel a Német Demokratikus Köztársaságban. A cse-reakcióval megoldott németországi vendégszereplés július 16-tól augusztus 4-ig tart. A programban berlini, drezdai és lipcei fellépés szerepel.

Felhívás

Értesítjük előfizetőinket, hogy a nyári szünet alatt a „Közgazdász” nem jelenik meg.

Biztosítani szeretnénk, hogy előfizetőink a szünet után megjelenő első szeptemberi számot is megkapják, ezért a mostani számhoz mellékelte postautalványon már a nyári szünet alatt is be lehet küldeni az elfizetési díjat.

Előfizetési díj az egész tanévre: 10 forint.

Egyetemünk hallgatói és dolgozói lapterjesztőink útján fizethetik elő a „Közgazdász”-t. Az előfizetési szelvényeket terjesztőinknek idejében ki fogjuk küldeni.

Szerkesztőség.

Kanadai professzor egyetemünkön

Barry Farrell kanadai professzor június 8-án előadást tartott egyetemünk tanácstermében Kanadával kapcsolatos külpolitikai kérdésekről. Dr. Réczei László, egyetemünk nemzetközi tanszékének vezetője látható társaságában

Kellemes szórakozást kívánunk az uszodában is!

A NYELVI STÚDIÓ

A keverőasztalon a legmodernebb magyar gyártmányú magnetofonok láthatók

Június 6-án került sor nyelvi intézetünk stúdiójának felavatására. Az avatóbeszédet Szabó Kálmán tudományos rektorhelyettes tartotta, majd Suara Róbert, a nyelvi intézet vezetője méltatta a jelentős eseményt.

Nem véletlen, hogy hazánkban, éppen egyetemünkön helyezték üzembe a második ilyen jellegű létesítményt. A közgazdászokképzésben igen jelentős szerepe van a nyelvtanításnak. Nyelvi intézetünk nyolc világnyelvet oktat, heti 2, illetve 4 órában.

Beszédében Szabó elvtárs hangsúlyozta, hogy nyelvtanáraink eddig is sok új oktatási

hatékonyságát ugrásszerűen fokozó stúdió felállítását. Most, hogy ezt elértük, oktatóinknak számtalan új feladatot kell megoldani. A vetítő-készülék, a tolmácsfülke és a magnetofon alkalmazása ugyanis lényeges változást követel a nyelvtanítás hagyományos technikájához képest. Merőben új módszereket kell kidolgozni.

Valóban, a nyelvi stúdió nagyszerű oktatási lehetőség,

ahol a modern technika csak a leghaladóbb didaktikai eljárások alkalmazásával biztosítja a jó eredményt. Ezért vár nyelvtanárainkra sok tennivaló.

A hallgatók nyelvtanulási ambícióit is fokozza majd a gazdaságos, biztos eredményt ígérő tanulási mód. Ma már nem szükséges külön erőfeszítést tenni, hogy meggyőzzük az embereket a nyelvtudás hasznosságáról. A közgazdászok munkájához elengedhetetlenül fontos egy-két világnyelv alapos elsajátítása. Ha a lehetőségek realizálódnak, végzett hallgatóink a gyakorlatban és tudományos munkájukban egyaránt jól használható nyelvtudással hagyják el egyetemünk falait.

Rektorhelyettesünk a következő szavakkal zárta megnyitóbeszédét:

„Engedjék meg, hogy egyetemünk vezetősége nevében köszönetet mondjak mindazoknak, akik a stúdió megszerzésén odaadással fáradoztak. Mindenekelőtt a nyelvi intézet kollektíváját szeretném megemlíteni, közülük is első-sorban Suara Róbert, Vízi István, Nagy Vilmosné és Takács Jánosné nevét.

E gondolatok jegyében nyitottam meg egyetemünk nyelvi intézetének stúdióját.”

A magyar nacionalizmus kialakulása és története

Történettudományunk az utóbbi évtizedben jelentős eredményeket ért el hazánk történetének marxista-leninista feldolgozása terén. A dualizmus és az ellenforradalom korszakának torzításai elfedték a magyar társadalomnak — és minden nép történetének — legfőbb mozgatóját, az osztályharcot. A valóságot meghamisító idealista-nacionalista ködbe burkolták történelmünket, nacionalista-sovjinista jelszavakkal igyekeztek elaltatni az elnyomott osztályok törekvéseit, akadályozni a társadalmi haladás szükségességének felismerését.

Történetelméletünkben még ma is felbukkanhatnak és fel is bukkannak bizonyos idealista, nacionalista maradványok. Ezek ellen küzdeni történetészeink és pedagógusaink egyik legfontosabb feladata. E kötetben történettudomá-

nyunk és párttörténetünk neves művelőinek tanulmányait gyűjtöttük össze, amelyek a magyar nacionalizmus gyökereivel, kialakulásával, fejlődésével, s mindmáig érezhető maradványaival foglalkoznak. A tanulmányok sora a történelmi tények talaján és a marxista elmélet fényében mutatja meg, miként vált a születésekor haladó nemzeti eszme a társadalmi fejlődés során reakciós nacionalizmussá, sokakat megmérgező, majd szörnyű háborúba sodró méltalósággal.

E tanulmánykötethez hasonló még nem jelent meg Magyarországon. Reméljük, hasznos kézikönyv lesz a társadalomtudományi kérdések iránt érdeklődők kezében.

A könyv a Kossuth Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

Változnak az emberek

Mindenki egyetért abban, hogy életkörülményeink változása, fejlődése átalakítja magát az embert is. Ez a hatás nem egyenletes ugyan, de tendenciája mindenestre állandó. Közeli néve azonban, amikor ezek az elvek a hétköznapiak mérlegére kerülnek,

korántsem nyomnak anynyit a latban, mint gondolnánk.

Gyakran önmagukban való elvek maradnak.

Még közelebről:

hány „elásott, beskatulyázott, félreismeret” — ember dolgozik a népgazdaság legkülönbözőbb helyén.

Igy emlegetjük őket és ezekben az elnevezésekben benne

van az illetékes vezetők munkamódszerének kritikája is. Annak a módszernek bírálata, amikor a vezető legalább egyszer „megnézi magának” a dolgozót s aztán véglegesen eldönti; ez ilyen és ilyen ember.

Még rosszabb, ha nem személyes tapasztalata, hanem különböző híresztelések, hullámzó kedélyek véleménye alapján mond ítéletet.

Valaki korábban fegyelméletlen, megbízhatatlan munkás volt. Közben a körülmények is, az ember is megváltozott. De neve ma is a „rossz munkaerő” fogalmával kapcsolódik egybe. És hány szakembert állítanak félre, mert bizonyos szakmai kérdésekben nézeteltérésebe kerül a vezetővel. Tegyük fel,

hogyan nem volt igaz, hogy az élet a vezetőket igazolta. Ok ez arra, hogy egyszerűségeinkorral lemondjanak az illető tudásáról? Hiszen közben ő maga is rájött, hogy tévedett. De

ha nem adnak neki alkalmat a munkára, persze hogy nem is ismerhetik meg azóta kialakult nézeteit.

Minden munkahelyen csak az lehet a cél, hogy

lehetőleg mindenki teljes tudásával, kiegyensúlyozott légkörben dolgozhassék.

Ki-ki saját munkahelyéről ismeri azokat az eseteket, amikor valakit korábbi hibái miatt ítélnék meg évek múlva is. Még akkor is, ha benne azoknak a hibáknak már nyoma sincs. Az ilyen állapot, az ilyen légkör igazán nincs jó hatással a munkára, de az emberekre sem.

Az ő fejlődésüket is sarkallná, ha látnák, hogy erőfeszítéseiket figyelemmel kísérik, és annak nagysága arányában el is ismerik.

Ennek elenkezője viszont dacot és cinizmust vált ki bennük, s szaporítja a vezetők amúgy is sok gondját.

Első pillanatra nem is érthető,

miért neheztelik meg némely vezetők a saját helyzetüket? Miért mondanak le munkáikról, szakemberekről, ahelyett, hogy felkutatták mindenkit, akire csak számíthatnának a munkában.

Valóban mivel magyarázható ez a gyakorlat? Miért szeretnek sokan valakiről „egyszer és mindenkorra” véleményt mondani? Mert ez könnyebb, mint az egyes embert és munkáját folyamatosan szemmel tartani. Könnyebb, mint újból és újból felülvizsgálni saját korábbi véleményüket.

Sokan kényelmesebben tartják ragaszkodni túlhaladott állapotukhoz, mint azt a tények hatására megváltoztatni.

Pedig enélkül nincs jó vezetés.

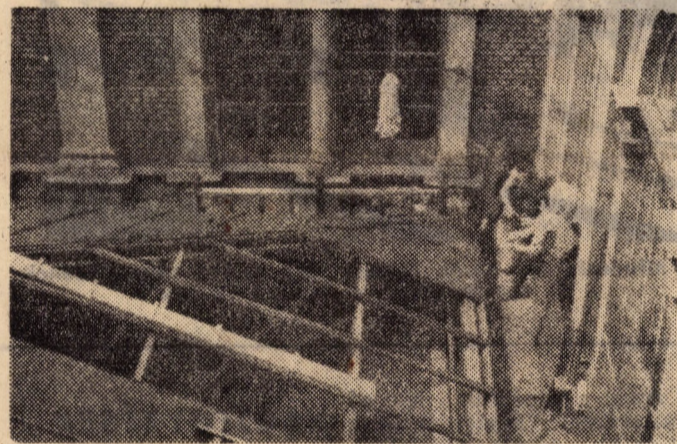
Érdeke az egész közösségnek, hogy az előnyösen megváltozott emberre figyeljen. És különösen érdeke ez a színvonalas, jó vezetésnek. Kibontakoztatni a képességeket, a helyére tenni minden embert, hinni fejlődésükben, elősegíteni fejlődésüket.

Salamon Pál

„Házunk táján”

Ki kabátban, ki ingben. Kérdésünk: ki közülük a vizsgáztató?

Ha nem esurran, cseppen... Az aula üvegtetejét megvizsgálta a téli hó

Ez év március 5-e és 15-e között 28 nyugatnémet diák látogatott fővárosunkba, hogy megismerkedjenek új életünkkel, elbeszélgeszenek egyetemünk hallgatóival, valamint munkásokkal, parasztokkal, értelmiségiekkel hazánk különböző részein.

Német alaposan készültek fel az útra: fél évet szántak arra, hogy előtanulmányokat folytassanak. Az Össznémetügyi Minisztérium segítségével Bad-Godesbergben politikai szemináriumon vettek részt. Minden résztvevő hazánkkal kapcsolatosan egy-egy szakterületet kapott, erről dolgozatot készített, ezt sokszorosították és minden résztvevőnek a kezébe adták. Ezenkívül a résztvevőknek ajánlott irodalom segítségével kellett megismerkedni a kelet-nyugati ellentét, a német kérdéskör problémáival és a magyarországi viszonyokkal.

Ilyen előkészület után érkeztek hozzánk, s az itt látottak és a 400—500 (!) magánbeszélgetés alapján jelentést készítettek magyarországi látogatásukról. Már itteni sajtókonferenciájukon említést tett vezetőjük az elkészítendő jelentésről.

Nos, néhány hete befutott a jelentés a csoportvezető levelének kíséretében. Ebben a levélben a vezető megjegyzi, hogy a jelentés megszerkesztésekor az a szándék vezette őket, hogy a lehető legtárgyalagosabban írjanak itteni látogatásukról. S ha ez talán nem mindig sikerült, nem annyira a jó szándékon, mint inkább az esetleges téves tájékozottságon múltot. Budapesti jó benyomásai alapján — véleményük szerint — igen pozitív képet rajzolnak a jelentésben a magyarországi viszonyokról, szemben azokkal az elképzelésekkel, melyek a Szövetségi Köztársaságban hazánkkal kapcsolatban uralkodnak. Ez a pozitív kép azonban nem zárja ki, hogy különböző jelenségeket ne illessenek negatív bírálattal. Ezek a bírálat megjegyzések a pozitív összképet nem rontják.

Ennyit arról, ami a jelentést megelőzte, s most lássuk mi is van a jelentésben. A jelentés legérdekesebb része az, amely a magyarországi viszonyokra vonatkozik. Csaknem húsz gépelt oldalt tesz ki ez a rész, és így

ÍGY LÁTTÁK ŐK...

most csak igen vázlatosan foglalhatom össze az általuk rajzolt képet. Lássuk először

...amit elismernek.

Minden résztvevőnek teljes mozgási szabadságot biztosítottak a magyar hatóságok egész Magyarországon. Nincs titkolni valónk, s mindenütt nyíltan beszéltek nekik eredményeinkről és hiányosságainkról egyaránt.

Magyarországon teljesen felszámolták a személyi kultuszt: egyetlen Kádár képet sem láttak Budapestén. „Ez a tény, és Kádár választási jelzése: „aki nincs ellenünk, velünk van”, nagyban hozzájárult a belpolitikai klíma enyhüléséhez és a lakosságnak a rendszerhez való viszonya javulásához.

„Mindennek messzemenő véleményesség a következménye, ami bennünket a legjobban meglepett” — írja a jelentés. Utána azonban epés megjegyzést tesz: „Van azonban néhány tabu, melyekről Magyarországon csak szűk körben lehet beszélni... A magyarok ma relatíve szabadon élnek, nem olyan szabadon, mint mi Nyugaton, de sokkal szabadabban, mint azt mi Nyugaton gyakran elképzeljük.”

A továbbiakban a kritika szabadságáról ír a jelentés és megjegyzi, hogy a bírálati jócskán élnek Magyarországon. Ennyit a szabadságról és a bírálatról.

Mi az amit életünkben és gazdaságunkban pozitívan értékelnek? A legalacsonyabb és legmagasabb bérek közötti különbség lényegesen kisebb nálunk, mint náluk. A budapesti emberek meglehetősen jól öltözöttek. Az operalátogatók öltözéke semmivel sem marad el a Nyugatiaktól. A budapesti kirakatok ízlésesebbek és tele vannak árukkal. „Az emberek gyakorlatilag mindent megvehetnek, ha van rá pénzük.” A széles néprétegek életszínvonalát — írják — ma magasabb, mint a háború előtt. Majd kulturális életünkkel foglalkozva, azt említi a jelentés, hogy a magyar könyvpiacra minden olyan nyugati mű fellelhető, amely nem kommunistaellenes: Thomas Mann,

Böll, Grass, Hemingway, Sartre, műveit látják kirakatainkban. Ugyanezt tapasztalták a színpadokon is. Budapestről az elragadtatás hangján számolnak be, de rosszmaáján hozzátesszik: „Nem is látszik rajta, hogy egy szocialista ország fővárosa.”

A tanulás szabadságával kapcsolatban elismerik, hogy ma Magyarországon mindenki, akinek megvan hozzá a szellemi képessége, és akar is, tanulhat. Majd arról ír, hogy ideje lenne Magyarországgal kulturális egyezményt kötni, amelynek keretében diákcseréket lehetne lebonyolítani.

Nagyon érdekes a jelentésnek az a része, amely a békés egymás mellett éléshez való viszonyunkról számol be. Lépten-nyomon megállapították nálunk, hogy öszintén hívei vagyunk a békés egymás mellett élésnek. Mind a hallgatók, mind a vezetők kinyilvánították, hogy békében akarnak élni, és ezt a békeszeretetet meggyőzően találták és nem üres frázisnak.

„Elmondhatjuk, hogy Kádár ma széles néprétegre támaszkodik. Mindez azt jelenti, hogy a Német Szövetségi Köztársaságban sok embernek fel kell számolnia jónéhány elképzelésével, ha a magyarországi helyzetet reálisan akarja megítélni. Ma, 1964-ben nem arról van szó, hogy szabadítsuk fel Magyarországot egy terrorrendszer alól. Arról sincs szó, hogy Magyarországot az éhhaláltól kell megmenteni. Ha a magyarokkal jó kapcsolatokat akarunk létesíteni, akkor arra van szükség, hogy a kereszties hadjárat és a felszabadítás eszméjének jó részét félre kell tenni” — fejeződik be a jelentés.

...amivel vitába kell szállnunk

A magyar mezőgazdaságról írva megállapítja a jelentés, hogy a nyert információk szerint a szövetkezetekben a parasztok rossz munkát végeznek. Mi is tudjuk, hogy vannak szövetkezetek, ahol a munkafegyelm nem kielégítő, de az ilyen általánosítás hamis, és

viszsa kell utasítanunk. Amit a következőkben ismertetek, bizonyára félreértésen alapul, s nem írható a jelentés rovására. Statisztikát közölnek, amely szerint a föld 90 százaléka állami gazdaság vagy szövetkezeti birtok, majd így folytatja: „A fennmaradó 5 százalék még magántulajdon és ezek az úgynevezett tanyagazdaságok. Ezekből a magánbirtokokból származik állítólag az ország hústermelésének 60 százaléka és a tojástermelés 90 százaléka.” Nyilván a háztáji gazdaságokról lehetett szó, persze az adatok akkor sem helytállóak.

Sajnos, e cikk terjedelme nem teszi lehetővé, hogy minden részletre kitérjek, amivel vitába lehetne és kellene szállnom. Megmondom öszintén, nem is látom sok értelmét. Több megállapításáért nem lehet őket felelőssé tenni, hisz annyi féle emberrel beszéltek és naivság lenne feltételezni, hogy mind becsületesen híve rendszerünknek.

Teljes objektivitást a német hallgatók: mindegyikétől nem is várhatunk, hisz egészen más világ nevelte őket.

Megnyugtató azonban számunkra két dolog: egyetemünk hallgatói egyértelműen hitet tettek rendszerünk mellett. Ennek a ténynek jelentőségét azzal próbálja a jelentés csökkenteni, hogy megjegyzi: „A Közgazdasági Egyetem erősen politikai színezetű.”

A másik dolog: az itt járt nyugatnémet hallgatók közül jónéhányan nem azonosították magukat a jelentésben fellelhető negatív megjegyzésekkel. Legalábbis ez derül ki magyar barátaink írt leveleikből.

A sok írás, és negatív megállapítás ellenére pozitívan mondható maga a látogatás és a látogatás nyomán kialakult kép. Leírás, és azt örömmel üdvözölhetjük, hogy fel kell hagyni Nyugaton az olyan elképzelésekkel, amelyek keresztieshadjáratot hirdetnek Magyarországra felszabadításért, és hogy nem kell bennünket féltetni az éhhaláltól.

Öszintének érzik békevágyukat. Ilyen értelemben a látogatás valóban a békés egymás mellett élés eszméjét szolgálta.

Papp Elemér

Az erkölcs és a társadalom viszonyáról

Május utolsó napjaiban a római Gramsci Intézet „Erkölcs és társadalom” címmel több napig tartó vitautatást rendezett. A szimpozionon az európai marxista gondolat rangos képviselői vettek részt, s mellettük — ami az ülészek külön érdekessége — előadást tartott, s többször felolvasolt Jean Paul Sartre is.

Ez a polémia bizonyos értelemben folytatása volt a korábbi párbeszédnek, de sok új elemet is tartalmazott. Az új elemek jórészt Sartre álláspontjának elég világosan kirajzolódó változásai függnek össze. Sartre korábban — legalábbis filozófiai írásaiban — lényegében egyetelmien tagadta az emberi magatartás társadalmi meghatározottságát. Az egzisztencialista filozófia lényegéből kiindulva vallotta, hogy „az ember az az lény, amivé önmagát teszi”, hogy „az emberi szabadság lényege a választás”, hogy minden elkötelezettség gátolja az emberi autonómia érvényesülését. E gondolatok természetesen lényegében a marxista etika alapvető elutasítását is jelentették: a társadalmi elkötelezettség negatív hatását, az osztályérdekeket az erkölcs nyelvén újrafogalmazó erkölcsi értékekkel szemben a közömbösséget, a szükségszerűség felismerésén alapuló marxista szabadságfogalom tagadását.

Új elemek Sartre etikájában

Római előadásában és különösen felszólalásaiban Sartre — tegyük hozzá: anélkül, hogy korábbi nézeteire akárcsak kritikailag is reagált volna — jelentősen módosította régebbi álláspontját. Új elem volt például megnyilatkozásaiban utalás a szükséglet és az erkölcs korrelációjára, a társadalmi követelményrendszerek magatartást motiváló szerepének, s az erkölcs osztályjellegének elismerése. Hozzászólásában történelmileg változó szükségletekről beszél, amelyeknek változása nyomán megváltozik a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak viszonya, és meghatározódik az ember magatartása. Nyilvánvaló, hogy e kérdésben Sartre feladta a következetes indeterminizmus pozícióját; így megközelítésben az ember már nem egyszerűen az az válik, ami önmagát teszi, életútját: vágyait, céljait, cselekedeteit történelmileg kialakult szükségletek befolyásolják.

Nem kevesebb új elemet tartalmaznak Sartre-nak az erkölcs lényegével kapcsolatos megállapításai. Az erkölcs gyökere — mondotta hozzászólásában — a praxisban van; a reális létező tárgyak teszik szükségessé, hogy az ember munkában realizálja önmagát. Az erkölcs lényege ebből fakadóan a munka szükségletében keresendő. S ezt a gondolatot egy nem kevésbé lényeges megállapítással egészítette ki. Elemezve az ember és a rendszer viszonyát,

szükségesnek tartotta kiemelni:

a társadalmi életben való részvétel szükséglete az erkölcs lényegi komponensei közé tartozik.

Sartre az általa elfogadott determinizmus a személyiség indeterminisztikus jellemzőivel próbálta közös nevezőre hozni. Abból a közismert tételeből kiindulva, hogy a szükségesség lehetőségeken keresztül realizálódik, „meghatározott” és „nem-meghatározott” lehetőségek létrehozását lehetővé teszi. A „nem-meghatározott” lehetőség egyenlő a belső valósággal, amely Sartre értelmezésében a személyiség fogalmával azonos. A következőkben determinizmus itt már — mint láthatjuk — következetes indeterminizmusba csap át. Ez óhatatlanul ellentmondást szül. Mit határoz meg a társadalmi környezet, ha éppen a személyiség, az erkölcs hordozója és alanya „nem meghatározott”?

Sartre-nak természetesen abban vitathatatlanul igaza van, hogy a személyiség különböző lehetőségei között választ, s hogy ebben az értelemben esetlegességek színeztetik a szükségszerűség realizálódását, amint hogy az is igaz, hogy az ember szabadsága összefügg a választás aktusával. Azt azonban már nem fogadhatjuk el, hogy létezik egy, a szükségszerűségektől „független” „autonóm” szabadság.

Sartre leglényegesebb — s tegyük hozzá: legtöbb vitát kiváltó — megállapításai

a szocializmus és az erkölcs viszonyához

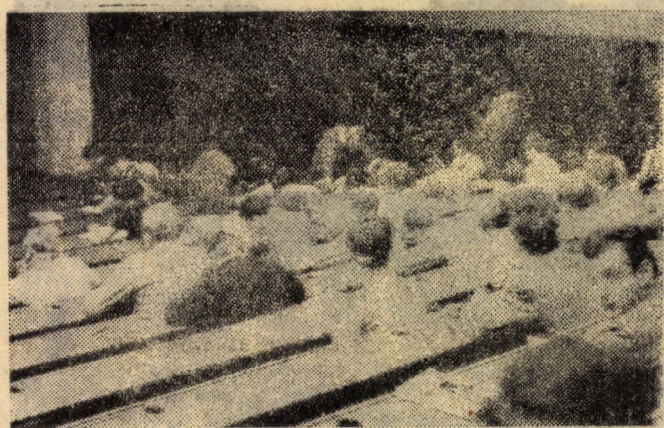
kapcsolódnak. Sartre megnyilatkozásainak ebben a tekintetben is vannak jelentős, pozitív elemei. Garaudyval vitatkozva — aki bizonyos összefüggésben az erkölcsöt és a szocializmust szinonim fogalomként kezelte — Sartre kijelentette: a szocializmus színterét nem azonos ugyan az erkölccsel, de erkölcsi viszonyok; a szocializmus nem az erkölcs, hanem a termelési viszonyok aspektusából kell megközelítenünk. Sartre itt a kizsákmányolás megszüntetésére, s az erkölcsi fejlődésnek azokra a lehetőségeire utalt, amelyek

a szocialista társadalmi alapból fakadnak.

Ezekhez a pozitív gondolatokhoz — amelyekben nem nehéz felfedezni a marxizmus eszmei hatását — kapcsolódhat Sartre-nak a „rendszerrel” kapcsolatos megállapításai. A „rendszerben”, amely a forradalom után kialakul „szervezetek, intézmények” jönnek létre, és ezek Sartre megállapítása szerint a dolgok uralmához vezetnek. E folyamatban az ember elidegenedik önmagától. Sartre kijelentette: a „rendszer” létezése szükségszerű, s nem „bűntény”, hogy a forradalom kezdetén korlátozza a szabadságot, de az e talajon kialakult erkölcs csak „előerkölcs”.

Sartre gondolatmenetében a kérdés elemzésekor a legkülönbözőbb elemek olvadtak össze: a személyi kultusz torzulásának jogos bírálata minden intézmény, szervezet szükségszerű elidegenedésének már korántsem megalapozott hangsúlyával. Sartre korábbi írásaiban kizárólagosan a tagadásban vélte felfedezni a következőket moráltást. Ezen — szemmel láthatóan — túllépett: vállalja a forradalom szükségességét, de idegenkedik is a forradalom nyomán létrejövő új hatalmi szervezettől.

(Részletek az Élet és Irodalom 1964. június 13-i számában megjelent beszámolóiból.)

Mindenki így kezd. Néhány nap múlva megkezdődnek egyetemünkön a felvételi vizsgák

Azzal a banális hangzó vallomással kezdeném, hogy szeretem a mai fiatalságot. Egy időben, fiatalságom éveiben ifjúsági szövetségű vezetők voltam — akkoriban nem csupán éltem a fiatalok életét, hanem rendszeresen foglalkoztam is velük problémáikkal.

Azóta is izgat, minden olyan jelenség, olyan élmény, mely az ifjúság életével, magatartásával, gondolkodásával kapcsolatos. Prózáitól kísérletezéseim zöme ilyen vonatkozású, nem szólva ifjúsági szindarabomról, s egy-két egyfelvónasorsról, no meg készülő drámámról, melynek központi kérdése ugyancsak a mai fiatalság.

A mai fiatalokról írtam legutóbbi novellámat is. Végzős egyetemistákról. S olyasmit akartam volna megbizonygítani vele, hogy ma már megtörtént, hogy egy nagyteljeségű, gyors feljóképességű, de családi körülményei, s társadalmi lehetőségei folytán elkényeztetett, léha és erőszakos fiatal ember, kevésbé boldogul az életben, mint egy nálánál szerényebb képességekkel rendelkező, de szorgalmasabb, megbízhatóbb jobbjárású fiatal. Azt akartam kifejezni a történettel, hogy az utóbbi típus az emberek ma már jobban segítik — s hogy az előbbi típus felett eljáróiban van az idő...

Egyetemista fiatalokkal, elsőséves orvostanhallgatókkal beszélgettünk a napokban erről a novelláról, élénk tekintetű, tisztaszemű, nyíltzavú lányokkal és fiúkkal. Örömmel volt tapasztalni, milyen hévvel vonták kétségbe, hogy az egyetemi hallgatók között akad még ilyen figura is. Egyéb, általános kérdéseiből is egészséges szemlélet, józan és szimpatikus magatartás sugárzott.

MEGJEGYZÉSEK

egzisztencializmus ügyben...

Akadat azonban közöttük egy nyugtalan, csupa ideg ifjú is, aki, amikor arról volt szó, hogy az egzisztencializmus irodalmi megnyilvánulása is, csakúgy, mint maga a filozófiai irányzat, erősen dekadens jellegű, s végső következtéseiben nihilisztikus — hevesen iparkodott cáfolni azt. Szenvedélyesen magyarázta, hogy e világszemlélet lényege épp az emberi boldogság megtalálása. Hiszen — úgymond — ha az ember igazán „szabad” tud lenni, tehát öntörvényűségei szerint megteremtí a maga homogén, külvilágtól elvonatkoztatott, zárt világát, élete értelmét leli meg, s boldog lesz. Ha minden ember egzisztencialista lesz, az egész földön eluralkodik az emberi boldogság... — Hol itt a nihil?! — kérdezte hnével.

Kedves, rokonszenves fiatal orvostanhallgató Barátom! Ha „összecsapásunk” után nem távozik el, s módunkban lett volna — akár az anketót követően — a további eszmecserére, nyilván szó került volna arra a kérdésre is, hogy vajon miért „választják” az egzisztencialista írók hősei — önmaguk zárt világa megteremtésének magatartását, ezt a látszat szabadság illúziójába ringató, alapvetően passzív magatartásformát, mely a két részre osztott világban — ahogyan Camus hirdeti — az áldozatok pártjára áll ugyan a „csapások osztóival” szemben, — de mindezt oly elhatárolt teszi minden társadalmi vonatkozásától, hogy szükségszerűen a nihil-nél kell kikötnie... Miért a tipikus metafizikus tételek sokasága, — miért a „belevettség” koncepciója — s a dekadens életérzés megfogalmazásának egész sora?

Az ember elolvassa a Zabhegyezőt J. D. Salinger amerikai író röpké 14 éves kérésével végre hazánkban is kiadott kintinó könyvét, és elgondolkodik. A könyvborítón, az úgynevezett „füll”-ön többek között a következő olvasható: „A kedves, csupa szív, csupa gátlás kamasz elbeszélése emlékeztető azok számára, akik már régóta tagjai a Felntöttek Világ-szövetségének.” Egyetemi hallgatók vagyunk, tehát helyzetünk még nem ilyen egyértelmű. Inkább valami átmeneti állapotfélelben leledzünk, ami nem mindig kellemes: Holden Caulfield (a Zabhegyező főszereplője) világából már bizony kicsöppentünk, a fentemlített világszövetség pedig még nem nagyon lelkesedik, hogy befogadjon bennünket. Magyarán: a gyerekeknek felnöttek vagyunk, a felnöttek számára pedig gyerekek. Ez utóbbit „ök” tapintatosan, de határozottan szokták tudtunkra adni, általában olyan hivatkozásokkal, hogy majd „ha ti is ilyen idősök lesztek, meglátjátok, hogy...” Azaz meglátjuk, hogy felnöttek lenni felelősségteljes és komoly dolog — ez indokolja a felnöttek körében tapasztalható nagyképszerűséget is — és hogy az „élet” kis megalkuvásai tulajdonképpen nem is erkölcsellenesek, mint azt naív és forró fejű gondolkodásmodunkkal hajlamosak volnánk hinni stb., stb.

A felnőtt nagyképszerűséggel általában, sajnos, nem lehet mit kezdeni. Vele jár a hivatallal, a hatalommal és jelei már korán megmutatkoznak, már itt az egyetemen. Mindannyiunkban benne van, táján járvány, és rendkívül nehéz leküzdeni magunkban. De ez mégis inkább magánügy, önnevelés kérdése. A megalkuvások viszont kínosabb, mert következményei jelentősebbek. Ez már közügy. Holden Caulfield általában nem alkuszik meg, de ha megteszi, akkor is pontosan tudatában van ennek, és — kedves kifejezésével élve — „lelombozottnak” érzi magát.

Nálunk a megalkuvás már ott kezdődik, hogy nem merünk úgy beszélni, és azt mondani, ami és ahogyan a fejünkben van. Leszoktattuk róla magunkat. Sikerült. Azt hiszem, a legelső lépés a lejtőn az volt, amikor nevelésünk során valaki elfelejtette egy beszélgetésben az igazság hasznosságának fogalmát. Valamit meg akartunk mondani valakinek, de jóakarónk lebeszél róla, hiszen amit mondanánk, az valóban úgy van, nem lehet ellene felhozni semmit, de mi hasznunk lesz belőle, ha ki is mondjuk?

Megkockáztatnám azt a kijelentést, hogy egy társadalom szerkezetének egészséges (vagy beteg) voltára talán az a legjellemzőbb, hogy az önmagáért való igazság mennyire kü-

Valentyin Katajev új könyve

Valentyin Katajev befejezte Kis ajtó a falban című új könyvét, amely Lenin-életének párizsi időszakát foglalkozik. Az Ivesztijája részletek közül a könyvből. A teljes szöveget először a Znamje című folyóirat júniusi számában közli.

A. SISKIN:

A marxista etika

A magyar ideológiai irodalomban — a többé-kevésbé a nemzetközi marxista irodalomban is — viszonylag szerény helyet foglalnak el az etika, az erkölcs kérdései. Még kevesebb az olyan alapvető művek, kézikönyvek száma,

amelyek tudományos alapon, marxista igénytelenséggel és tisztasággal, hanem érettel fölvalt elveinket is cserbenhagyjuk, ha ilyen felnöttek leszünk. De maradjunk most ennyiben, és hagyjuk a fogadkozást, mely ilyenkor következne. Majd meglátjuk. Amúgy is elnézést szeretnék kérni képzelt haveromtól, Holden Caulfieldtől, hogy történetétől messzire kalandoztam. Az ilyen megjavulási fogadkozások pedig Holden biztosan jól mulatna, de leszögezném: „Ez fájt.”

(szegfű)

(Az Egyetemi Lapok június 6-i számából.)

kiszakítva magát a közösségből?

Kedves fiatal Barátom, nem is tudom a maga egzisztencializmusért való lelkesedését másként magyarázni, csak azazal, hogy szellemi mohóságában (mert kétségtelenül imponáló olvasottságról, szellemi igényről tett tanúságot) olyasvalamit keres, ami elüt a szokványtól, ami a „sablonok” ellen lázad — egy szóval sok van ebben a hevíletben az ifjúkor újat kereső lázából, extrém-ségre törekvéséből...

Dehát új-e az a gondolat, melyet erősen rökön a szocializmus gondolatrendszeré, — sőt, hogy még távolabb nyúljon a ködlő messzi-múltba; rökönök a bibliai Példabeszédek Könyvének egyébként szellemes, irólag jól munkált sorai is, melyek summázása: „Vanitatum vanitas”...

Mindezt semmiképp nem azért jegyzem meg, hogy végül is megrójam magát. Nincs jogom hozzá. Egyébként csöppet sem óvjuk egyetemista fiataljainkat a „szocialista írók műveinek olvasásától. Hadd jöjjenek rá saját maguk, hogy anakronisztikus, idejétmúlt nézetek ezek; a mi emberi, társadalmi szituációinkban kiváltképp... Hadd tapasztalják meg a saját bőrükön; nem rájuk szabják az egzisztencializmus köntösét; penészszagú, és szűk; szorít, nyűgöz, nem enged egyetlen szabad, bátor mozdulatot, egyetlen igazán fiatalos gesztust — recseg-rotop ez az avított ruházat...

Magán is, kedves fiatal barátom!

Változatlanul nagy szeretettel kíván eredményes vizsgákat, s majdan sok sikert a másokért való élethivatás gyakorlásában, betöltésében:

Dér Endre

(Megjelent a Szegedi Egyetem május 27-i számában.)

Kalocsa Dezső:

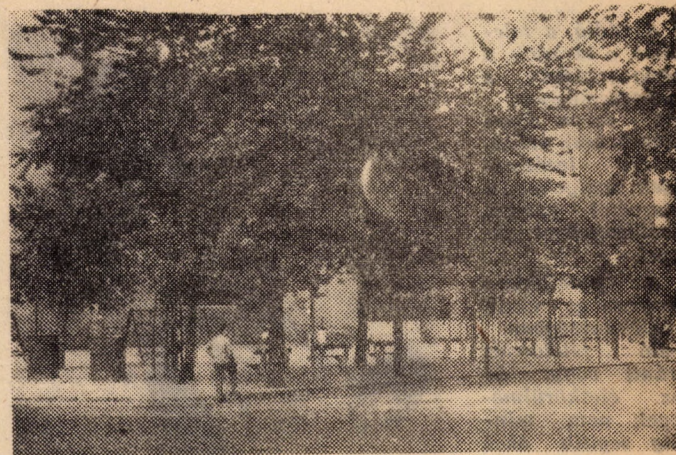
Descartes etikája

Kalocsa Dezső tanulmánya lényegében, felőljele Descartes erkölcsi elveinek és szabályainak egészét. Műve elősegíti az etika történet egy fontos szakaszának megértését és újszerűen igazít el a világi etikai felfogás kibontakozásának sok ellentmondással telt problémái között.

A könyv az Akadémiai Kiadó Filozófiai Tanulmányok sorozatában jelent meg.

Tokio 1964

MÉG JÁTSZÓTÉR

Itt kezdődik februárban az új kollégium építkezése. Játszóter helyén diákokthoz. A hintát nem kellene meghagyni?...

Több mint 10 millió lakójával ma New York mellett is a világ legnagyobb városa. Az 570 km² területen elhelyezkedő Tokió 23 kerületre oszlik és a japán főváros két széle közti távolság csaknem 100 km.

Tokiói élet

Tokió érdekessége, hogy az utcák nagy részének még ma sincs nevéik, sőt számmal sincsenek ellátva. Csupán a főútvonalat számozták meg. A házak számozása sem sorrendben történik, hanem az építési idő szerint. Maguk a tokióiak is kis rajzok alapján tájékozódnak a városban, melyeken egy-egy ismert hely és az attól különböző helyek-

za is. (Sőt, itt található a világ egyetlen női egyeteme, melynek több, mint 50 000 hallgatója van.)

Japán érdekességei a drága teaházak, szórakoztató művészeti műsorokkal. A vendégeket művel, több nyelven beszélő gésák szolgálják ki. Az adatok szerint csaknem 50 000 gésa él Tokióban. A gésák egyébként csak 9 esztendő alapos tanulása után állhatnak szolgálatba.

alkalmassá tettek. Így például a tornacsarnok padlója alatt úszómedence található. Egyébként ebben a csiga formájú épületben egyetlen oszlop sem zavarja a látási viszonyokat.

Az olimpiai falu az egykor az amerikai megszálló hadsereg tisztjei részére épített japán stílusú luxus villanegyedben lesz, gyönyörű park közelében. A környékbeli apró házak között húzódik majd a betonoszlopokon nyugvó új autótűt.

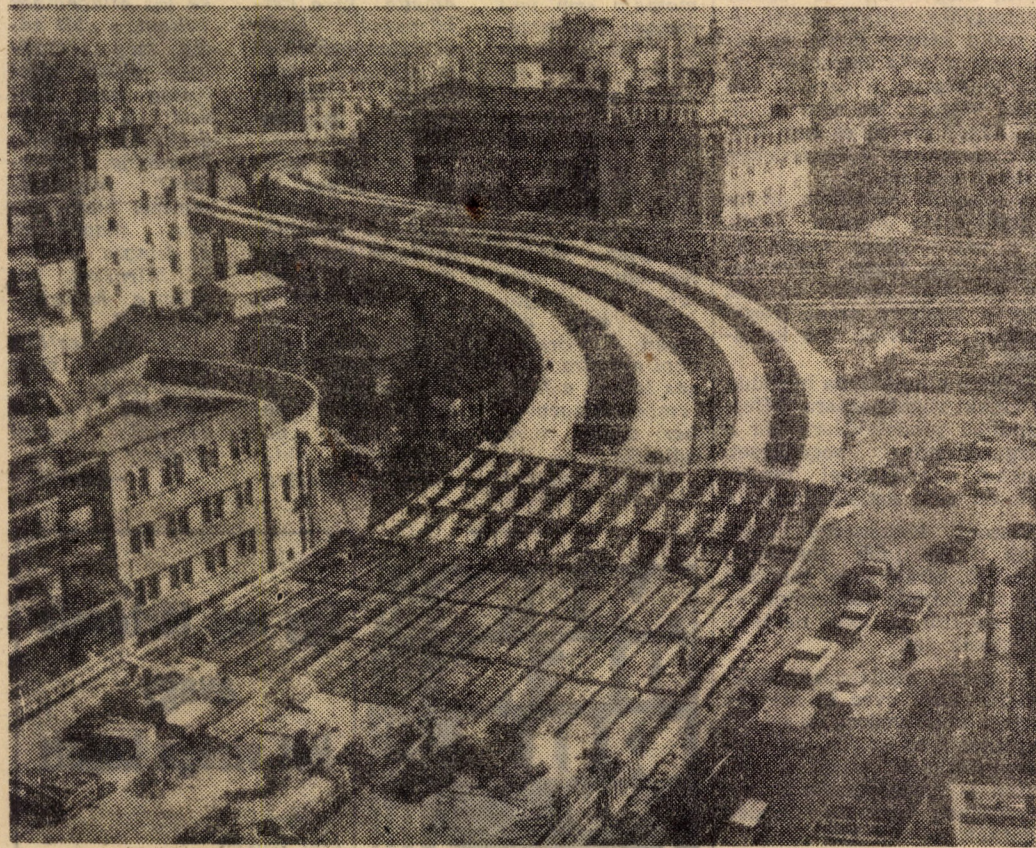
Az egyes sportlétesítményeket rendkívül modernre építették, vagy alakították át. Így pl. a 75 000 néző befogadására alkalmas főstadion még könyvtárral és gőzfürdővel is rendelkezik.

A japánok nagy gondot fordítanak arra is, hogy Tokió tiszta legyen az olimpia idejére. Tokió történetében első ízben utcai hulladékgyűjtőket állítottak fel a város több pontján. Ugyanakkor most használnak először öntözőautókat is. A közbiztonság javítását szolgálja a rendőrségi kampány is.

Olimpia október 11 és 21 között

Az olimpiai versenyeket október 11. és 21. között rendezik meg, melyen több mint 100 ország, körülbelül 8500 sportolója vesz részt, tehát sokkal több, mint a legutóbbi római olimpián. A legnagyobb csapattal kb. 400-400 sportolóval a Szovjetunió és az Egyesült Államok érkezik. A magyarokat 200 tagú sportkiváltság képviseli. Az olimpián megrendezésre kerülő 20 sportág versenyét közül 12-ben indulnak magyar versenyzők.

Az olimpia közvetlen ren-

Többszintes utat is építenek, az építkezés alatt is zavartalan a forgalom

varos hivatalos alapítási éve 1457. Rendkívül jó fekvése miatt gyorsan fejlődött és 1780-ban 1,2 millió lakosával a világ akkori legnagyobb városa lett. 1868-ban Yedonba költözött a császár (mikado) és ettől kezdve a település Tokyo néven főváros. (A régebbi Kihoto volt, mely Keleti Fővárost jelentett, Tokió magyarul Nyugati Főváros.)

A mai Tokió

Tokió ellentmondásos, új város. Hipermodern negyedei mellett apró fa és papír házak, barakkok, másutt kertes villák találhatók. Szűk utcák és széles autósutradák váltakoznak a fővárosban. A modern Tokió beépítését nagy mértékben meggyorsították az olimpiai előkészületek. Az elmúlt évszázadban Tokió többször lett pusztulás áldozata, lakói sok elemi csapást szenvedtek el, így például 1923-ban egy földrengés több mint 300 000 házat elpusztított, és az áldozatok száma 140 000 felett volt. A második világháború alatt tűzvész tombolt és a város 80 százaléka

re vezető útvonalak vannak feltüntetve.

A lakások belső elrendezése eltérő az Európában megszokottól. A házon belül a közfalak elmozdíthatók, és így a szobák nagysága tetszés szerint változtatható. Székek, vagy asztalok nincsenek a helyiségekben. A lakók apró párnákon törökülésben ülnek vagy guggolnak alacsony lábú asztalok mellett. Az ágyak is alacsonyak, de kényelmesek. A nagyobb családi házak mellett gyönyörű kertek találhatóak, ami bizonyítja a japán kert- és virágkultúra rendkívül magas színvonalát.

A kulturális élet fő irányítója a televízió. A 15 tokiói televízióadó közül az egyik színes adást sugároz. A mai Tokió egyik legérdekesebb színterét a több mint 500 méter magas új televízió adótorony. A város filmszínházaiban évente mintegy 400 japán filmet mutatnak be. Nagyobb részük hagyományos történelmi témával foglalkozik. A külföldi filmek aránya elég csekély. A színházakban hasonló a helyzet. Elsősorban japán témájú, ősi, misztikus darab-

Olimpiai előkészületek

Az ázsiai országban először megrendezendő olimpiai játékok az idén fokozottabb mér-

A felhőkarcolók árnyékában láthatók ezek a faházak is

tékben hívják fel a figyelmet a japán fővárosra.

A japán kormány több mint 830 millió dollárt bocsátott az olimpiai rendező bizottság rendelkezésére. A kiadások 80 százaléka a közlekedési hálózat fejlesztésére fordítják. Az olimpiáig elkészül Tokió és Osaka között a több, mint 500 km hosszú Tokaido gyorsvasút. A földalatti vasút vonalait 150 km-rel bővítik. A városközpontot és a Haneda nemzetközi repülőtérrel egységes gyorsvasúti köti össze, Tokió körül 80 km hosszú gyorsforgalmi autótűt épül. A városban belül zavartalan közlekedés biztosítására 55 km hosszú gyorsforgalmi úthálózatot építenek. Az építkezésekkel párhuzamosan megszüntették a járda nélküli kis utcákat, kétszeresére növelték a nagy útvonalak szélességét, és több ezer épületet bontottak le. Mindezen átalakításokra az olimpia nélkül is sor került volna, de az olimpia meggyorsította a munkát.

Az olimpiai létesítmények legelőbbje a város középpontjában a Maji park közelében helyezkedik el, mintegy 50 hektárnyi területen. Itt lesz többek között a nagystadion, a tornacsarnok, az uszoda, az olimpiai falu és a sajtóközpont. Egyes sportszarnokokat több verseny megtartására is

dezési költségei körülbelül 10 millió fontot tesznek ki: ezt a főváros, valamint magán személyek és társadalmi szervezetek adományaiból gyűjtötték össze. A különbözetet a belépőjegyek árából, bélyegekből, ajándéktárgyakból és a tv-rádió közvetítési jogdíjakból fedezik.

A sportolók viszonylag könnyen alkalmazkodhatnak az ottani időjárási viszonyokhoz, mivel Tokió sík területen fekszik és októberben — az olimpia idején — az átlaghőmérséklet 20-22 C fok. Ekkorra már a tájfun időszak is véget ér. Ami nehezebb lesz az európai sportolók szervezetének, a 8 órás időkülönbséghez alkalmazkodni, s ez az eredményeket — különböző mértékben ugyan — de többnyire kedvezőtlenül befolyásolja.

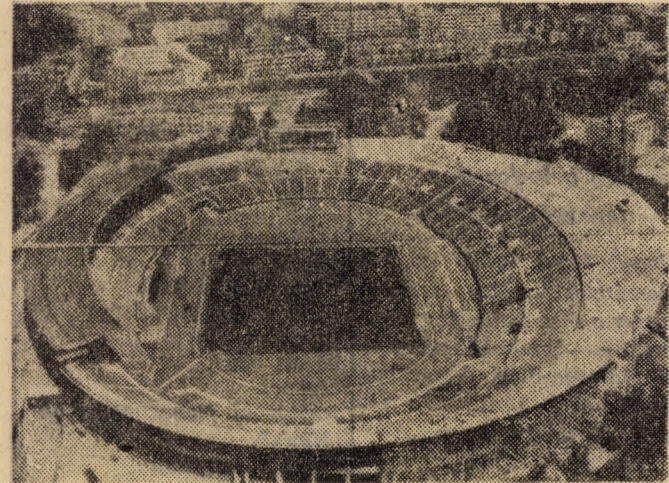
Az olimpiai eredményeket valószínűleg az amerikai mesterséges égitestek segítségével a kedvező időeltolódás miatt már az esti órákban láthatja a magyar közönség is.

Szigeti Ernő

東京、大阪、神戸、名古屋、福岡、札幌、仙台、広島、岡山、香取、宇都宮、新潟、富山、石川、福井、滋賀、京都、奈良、和歌山、徳島、高松、愛媛、高知、福岡、佐賀、長門、大分、熊本、鹿儿島、那覇

— Szeretettel várjuk az olimpiára a magyar sportolókat. Hisszük, hogy jelentős előrelépést érünk el a tradicionális magyar-japán sportbarátságban.

Ken-ichiro Yoshida

Az olimpiai stadion látkepe

megsemmisült. A halottak száma 200 000 körül volt.

A háború után a város romhamos fejlődésnek indult. Elnyelte a közeli Yokohama kikötőt is, ma pedig már Japán lakosságának több, mint egytizede Tokióban él. És most végre sor került a főváros történetében először a tervszerű városrendezésre is.

kat adnak elő, melyek előadása néha 10-12 órahosszig tart. Az előadások alatt a közönséget pincérek szolgálják ki, sőt a nézők kényelmére némely színház mellett még szálloda is található. A hagyományos színházakban csak férfiak szerepelnek, még a női szerepeket is ők játsszák. De van Tokiónak női színhá-

KÖNYVÚJDONSÁGOK

Márkus György — Tordai Zádor:

Irányszatok a mai polgári filozófiában

A munka rövid, összefoglaló jellemzést ad napjaink burzsoáz filozófiájáról, annak uralkodó irányzatairól és képviselőiről. A hangsúly elsősorban a ma élő és ható áramlatokon von. Foglalkozik az imperializmus korszakának általános filozófiai jellemzésével, majd a főbb irányzatok — neopozitívizmus, egzisztencializmus, neotomizmus stb. — nézeteit és fejlődését jellemzi. A könyvből az olvasó megismerkedhet a legnevesebb polgári filozófusok tanításaival. Hasonló összefoglaló Magyarországon e témakörrel még nem jelent meg.

Korán Imre: Áruismeret és világgazdaság

A külkereskedelmi pályára készülő közgazdászok tanácskönyve az egyetemen. A nehézipari és gépipari áruismeretet a népgazdasági és a világgazdasági kapcsolatok körében tárgyalja, megvilágítva az egyes árufeleségek termelésének, kereskedelmének népgazdasági és világgazdasági vetületeit.

Kéri — Konrad — Kovács:

Gazdasági tevékenység elemzése a belkereskedelemben

A munka első fejezete a szocialista vállalatok beszámolósi rendszerét ismerteti, és kitér a beszámolás megszervezésével kapcsolatos feladatokra. A második fejezet az áruforgalom alapvető módszereivel foglalkozik. Különösen hasznos a könyv a gyakorlati elemzési szakemberek, valamint a mérlegképes és okleveles könyvelői vizsgára készülvők számára.

John Locke: Értekezés az emberi értelemről

A XVII. század nagy angol materialista gondolkodója új hangot szólaltatott meg ebben az alapvető filozófiai művében, az ismeretelméletnek önvizsgálatra alapított és ezzel egészen új tapasztalat szintjéig vitt felfogásával. Az emberi értelem működését és a megismerés határait saját értelmi jelenségeinek megfigyelésével világította meg, s ezzel kettős áramlatot indított el a filozófiában, a tapasztalás külső és belső forrásainak vizsgálatát.

Könyvet lopni nem bűn?

Kértem a Közgazdasági Szemle tavalyi gyűjteményét. Hozzá is jutottam, de azzal a figyelmeztetéssel, hogy csak az olvasóterem újságolvasásra kijelölt részében használhatom. Bosszúság fogott el, valamiféle ostoba szabályra gondoltam, de hamarosan megkaptam a magyarázatot: egyesek lapokat tépnek ki a kötetekből, ezért hoztak ilyen rendelkezést. Láthattam, éppen a Közgazdasági Szemle 1963-as I. kötetéből a 14. és 31. oldal közötti rész hiányzik. Felelőtlen diákok megcsönkítették a Szocialista Külkereskedelem két példányát is. A sor ezzel még korántsem teljes.

Büszkén hivatkozunk arra, hogy egyetemünkön kommunista szakembereket képeznek. Ugyanakkor a tintával felismerhetlenségig összefirkált sakkkönyvek, a kitépett oldalak és a könyvtári leltárhiány egyértelműen azt jelzi, hogy hallgatóink egy részének tudatában az egyéni előny, és a közösség érdeke mégcsak mérlegelésre sem kerül.

Melyikünk nem húzott alá soha egy sort sem a könyvtári könyvekben? Nos, ilyenek kevesen akadnak. Ezt a könyveket tanúsítják. Magam is megtettem már. A diák úgy tanul, hogy aláhúzza a tananyag lényeges részeit. Persze, ha a saját könyvében így teszi, lelke rajta. De a könyvtári kölcsönkönyv nem a sajátja.

Az aláhúzózatások dolga legalább még magyarázható (nem indokolható, magyarul rázható!) valahogyan. Bár az, hogy valaki 3,50-es, két év alatt elévülő jegyzetbe firkál, vagy 100 forintos sakkkönyvbe, tintával teszi-e, vagy csak ceruzával, itt is fokozatbeli

különbséget jelent. De amikor valaki ellop egy könyvet, kitép belőle egy fejezetet, végképp, visszavonhatatlanul megkárosítja azokat, akik a könyvtári köteteket olvasni akarják.

Megesik, hogy valakinél diszkrétan újságpapírba bugyoltalt pirosszegélyű könyvet látunk. Ilyenkor kérdezhetlenül is elhangzik a mentegetőzés: — Nem jutottam hozzá másképp, vizsga után visszavásztam.

Erre nincs biztosíték. Arra viszont van, hogy a kitépelt oldalakból sohasem lesz többé olvasmány.

Mit tehetnek a könyvtár dolgozói? Rendelkezéseket hoznak, szigorítják az ellenőrzést, razzizálnak a kollégiumokban, az egyetem közvéleménye elé tárják a lopásokat, és — mit tehetnének még? — a lopásra különösen alkalmas könyveket (mérteimnél fogva ilyen például a kommunista és munkáspártok 1960. évi értekezletének kiadványa) leveszik a szabadpolcokról.

Kommunista szakember azt is jelenti, hogy kommunista ember. A könyvtárolvajok, a könyvcsönkítőkat társai szegyenítsék meg. Nem fér kétség az egyik könyvtári dolgozó igazához, amikor ezt mondja:

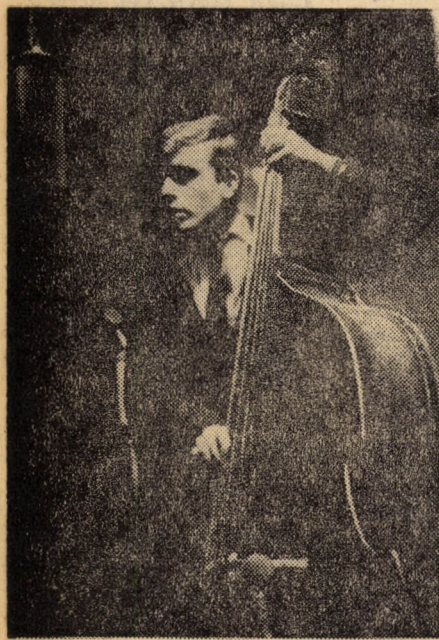
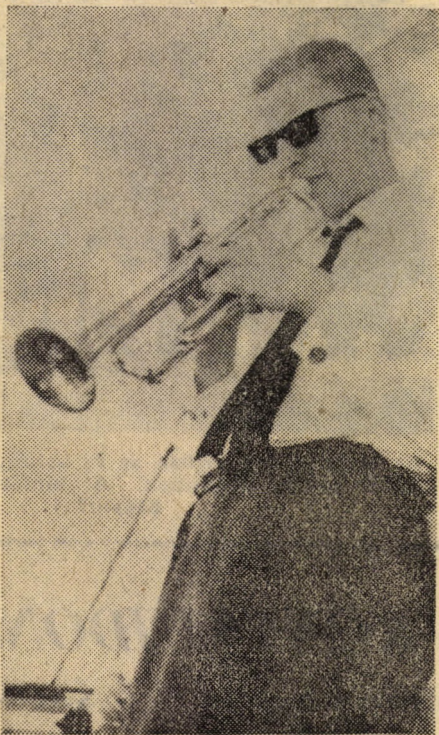
— A könyvlopások csak akkor szűnhetnek meg, ha a rávetemedőket azok vonják felöltségre, akik szembe előtt garázdálkodnak, s akiknek végtére is kárt okoznak — diáktársaik.

Torma Imre

A rádió, a televízió, a tárlatok, a hangversenyek, a sportesemények, stb. csupa olyan szórakozási, művelődési intézmények, melyekben a részvétel passzív beállítottságot igényel.

A fiatalokban megvan az aktív tevékenységben való feloldódás iránti vágy, de az életkörülmények nem mindig segítik őket abban, hogy ez a vágy készséggé váljon.

Klubéletet teremve a szórakozáson keresztül válik lehetővé, az aktív beállítottság kialakítása és megerősítése. Ez azonban nem megy könnyen, és a ma működő

klubok ezt a célt nem is tudják elérni.

Nagy viták előzték meg a Jazz Klub megszületését. Ebben a klubban a zenével aktívan foglalkozók jelentős arányszáma révén sikerült megközelíteni a klubról alkotott elképzeléseket. A Jazz Klub közönsége is passzívan élvez a zenét, amikor éppen valamelyik zenekar játszik. A klub varázsa és az aktivitás légköre, úgy jelentkezik, hogy utána mások ve-

Az asztalitenisz szakosztály idei szerepléséről

Az 1964. évi bajnokság tavaszi fordulója véget ért, véget ért az asztalitenisz-bajnokságban. Csapatunk, mely Horváth távozása következtében gyengült, elég jól megállta a helyét a Budapest I. osztályban. 15 mérkőzésből 5-öt megnyerve körülbelül a 12. helyen áll. A mérkőzések folyamán Pesthy Pál és néha Koszonits Pál nyújtott átlagon felüli teljesítményt. Csapatunk tagjai a meghívásos IX. kerületi május elsejei és a főiskolai bajnokságon is részt vettek. Ezen

szép sikereket értünk el Pesthy Pál révén. A IX. kerületi meghívásos május 1-i versenyen első helyezést ért el, a főiskolai bajnokság népes mezőnyében pedig harmadik lett. E két egyéni teljesítményéért dicséret illeti. Jól szerepelt még a főiskolai bajnokságon Koszonits Pál is, aki a legjobb 16 közé került, és ott a későbbi negyedik helyezéstől kapott ki. A bajnokság fele és az egyéni versenyek befejeződtek. A játékosok pihennek. Reméljük, ősszel egy-két játékkal megerősödve folytathatjuk majd a bajnoki küzdelmeket.

— Lakatos —

MIERT?

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Nem akarunk a tanév mostani utolsó számában mérleget készíteni a hozzánk érkezett levelekből, írásokból, de úgy érezzük, szólnunk kell azokhoz is, akik korábban ugyan kaptak tőlünk üzenetet.

A szerkesztőség végső soron nem nyomozóiroda, és ha a lappal kapcsolatot tartani igyekvő hallgatók inkognitóban maradnak, akkor közreműködésük a lap elkészítésében levezető szinten marad, noha írásaik jellege és minősége alapján tulajdonképpen állandó társadalmi munkatársaink közé tartoznak.

Megjelent például egy „Jobb híján” jellegű beküldött írás, és úgy véljük, az olvasóknak is tetszett. Várjuk a szerző újabb írásait, de nem tudjuk, ki keressük az illetőt.

„SOR” aláírással is több írás is érkezett, volt, amit közöltünk, de még több volt, amit nem. És éppen azért nem, mert csiszolni kellett volna rajta, átdolgozni, hogy kivitelezése megfelelő legyen. Ezt csak a szerzővel személyesen lehet megbeszélni.

Legtöbb anyagot „Cs”-től kaptunk, s azok nagy része közölhető is volt. Megjelentek karikatúrái is. De milyen körülményes és szinte komikus dolog volt, amikor más mód nem lévén szerkesztői üzeneten keresztül kellett vele tudatni, hogy csak tussal rajzolt karikatúra felel meg a sokszorosításhoz.

Az „Április” jellegű beküldött írás csak azért maradt ki lapunkból, mert nem tudtunk beszélni szerzőjével, és így arról sem győződhetünk meg, vajon az írásban szereplő Tamás-család reális, vagy költött elem. Konkrétan ez a lírai epizód ugyanis csak valós utalással nyer közlési jogot — bár még akkor is zavaró, ha a szereplőkről az olvasó nem tud előzetesen semmit.

A „Zanó” aláírású versek szerzője szintén nehéz feladat elé állított bennünket. Verseiben van fantázia, de megoldásai nem mindig szerencsések. Sokszor dög a betűrim, és egy-egy célzása is. Ezen javítani könnyen lehetne, ha írójával alkalmunk nyílna pár szóval megvitatni. A szerző jóváhagyása nélkül korrigálni pedig kényes dolog és akkor sem mindig szerencsés, ha tulajdonképpen a vers javára válik. Viszont, ha nem közöljük, akkor elavul és kár érte, mert alapjában véve érdekes, közlésre érdemes.

A felsorolt esetekben az inkognitó talán érdekes játék, de a végeredmény mégis értelmetlenség, hiszen mesterséges akadályt teremt az elé, hogy a közlésre szánt írásk valóban az olvasó elé kerüljenek.

Érthető a homályba húzódás, ha valaki rágalmazásra, kétes szándékú piszkálódásra kér a Közgazdászoktól segítséget. Ezekkel a levelekkel természetesen nem foglalkozunk.

Viszont köszönettel fogadjunk a lap jobb munkáját elősegítő, bíráló vagy tanácsot adó mindenféle észrevétel — még azoktól is, akik névtelenül teszik ezt.

A porta melletti levelesládákba évről évre új szerzők dobják be műveiket, de mi azt szeretnénk, ha az első „szerencsés kísérletek” után, személyesen is megkeresnék a szerkesztőséget, vagy más módon tudatnák velünk kilétüket.

Fejezzük be azzal, amivel elkezdtük. A „Jobb híján” jellegű írás humorosan próbál választ adni a kérdésre, mi lehet a lélektani alapja a titkolódásnak. A miértre adott válasz körülbelül megfelel a mi ismereteinknek is, s az alig több, mint egy lakonikus „csak”.

F. P.

IDEGORVOSNÁL

— Csökkentse a dohányzást, a feketekávé és az utóvizsgákat.

Eredményhirdetés

HÍRNÉV

Nem akarok jóslásokba bocsátkozni, de úgy érzem, valami szenczációnat fedeztem fel. Egy teljes órát szántam rá az ifjúságból, de nem lehet vitás, megérte. Ennyi időre volt ugyanis szükségem, hogy rájójjak; kis nemzet vagyunk ugyan, de nem akármilyen!

Tudom ugyan, hogy Üzbegisztánban sokkal magasabb szintű a vegyszeres gyomirtás, és hogy Einsteinnek még a nagymamája sem volt magyar származású, de mindez engem nem téveszt meg.

En a nemzet összetételét kezdem firtatni, és így jutottam a fent már jelzett szenzációs felfedezéshez. Rájöttem ugyanis, hogy sehol a világon nincs még egy olyan ország, ahol annyira magas lenne a híres ember-átlagember arány, mint nálunk. Mert nálunk

csak élsportolóból van vagy három olimpiai jelura való, nem is beszélve jelentős színész, balett és népi táncos ellátmányunkról. De ha költőt, író, műfordítót, esztétát, vagy dal-összevirót kellené exportálnunk, akkor sem igen jönnének zavarba. És lehet, hogy évente Japán gyártja a legtöbb filmet a világon, de nálunk a honpolgárok és honpolgárnők 1,5 százalékát a magyar filmgyártás emelte ki a heteknapok sivar névtelenségéből és a szellemi, vagy fizikai munka gyöttrő egyhangúságából.

S ezeken kívül még mennyi lehetőség, amely legalább országos hírnevet hoz, vagy esetleg belépőjegyet jelenthet a XXI. század közepéig tartó történelemkönyveibe! Zeneszerzés és slágerszerzés pozitív, vagy negatív, de aktív politikai állásfog-

lalás, világgírás vagy új tanszékalapítás, oktatási reformtervezet feltalálás, vagy áldozat cserbenhagyás, és így tovább, csaknem a végtelenségig.

Summa-summarum, megvan végre az a nézőpont, amelyből szemügyre véve honunkat, elvitathatatlan a világhírességünk. Különösebb szerénytelenség nélkül állíthatom, roppant büszke vagyok rá, hogy ezt én fedeztem fel, én, aki tegnap szürke kis átlagember voltam, s akit eddig még semmilyen okból kifolyólag nem övezett a hírnév örökzöld (babér) koszorúja. Úgy érzem, felfedezésemmel biztosítottam magamnak az átlagos mértékű hírnevet, sőt talán a halhatatlanságot!

De már legfőbb ideje volt, mert mint olyan, már kezdtem roppant egyedül érezni magam!

—puskás—

Kiassák a bibliai Dótán városát

Jeruzsálemtől 96 kilométernyire északra ásatások folynak a bibliai Dótán város felállítására. Egy 3 ezer éves sírban nemrég két és fél ezer ősi használati tárgyat találtak. Ez a legnagyobb lelet, amelyet eddig az ősi város helyén feltártak. Dótán városa a bronzkor közepe táján, kb. i. e. 2 ezerben, Abraham, Izsák, Jákob és József bibliai pátriárkák idején virágzott.

Krekó Béla: Matrixszámítás

A könyv egyike azoknak a kiadványoknak, amelyekkel a kiadó a gazdasági szakemberek részére lehetővé akarja tenni a korszerű matematikai ismeretek elsajátítását. Krekó Béla munkája felüli a matrixaritmetikát, a lineáris tér kiépítését, a lineáris egyenletrendszer és az egyenlőtlenségrendszerek problematikáját, a bilineáris és kvadratikus formák vizsgálatát, végül pedig a lineáris transzformáció elméletét a normál alapra redukálással együtt.

Dij a tudomány népszerűsítéséért

Jagjit Singh indiai író, a tudományos kutatás tanácsosa nyerte el a tudomány népszerűsítését jutalmazó nemzetközi Kalonga-díjat. Ő a tizenkettedik azok közül, akik ezt a díjat elnyerték.

KÖZGAZDÁSZ

• Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Cím: EX. D. Dimitrov tér 8.
Telefon: 186-850/138 m.
Szerkesztő: Bögre Katalin
Kiadja: Hírlapkiadó Vállalat
Megjelenik 2 hetenként
Készül a Szikra Lapnyomdában

Egy nap története avagy két vizsga között

Megyek! Már legyek lepik el a gyepet, hová bölcs közgazdászok járnak és várnak, ki tudja mit.

A fűben heverek és leverelek egy pókot, mert hálójával befogni akart a gaz. Csak az ég kerek és tekereg rajta parányi bárányfelhő, meg teknőalakú gomolyag. Konok csónak. Csak villamos csőrömpöl, dorombolnak buszok és hetyke vívizibuszok visongatnak, és úgy kongatnak egy toronyban hétért hogy dobhártyám beleremegnek és megreszketnek a manduláim. Szóval csönd van. Hajszálaim befelé nőnek, mert minden nőnek, és járóléleknek feltűnök, hisz itt ülök egy park közepén, hol: „Fűre lépni nem lehet!” En mégis fekszem a gyep felett.

Mondja! — szól mogorva hangon a parknak őre — Miért ily dőre és hogy kerül ide? Tudja mibe kerül e kis kirándulás? És lőn nekem nagy kiábrándulás mert vitázni felesleges azonnymomban ugrott egy ötvénus. Búcsúzóul jegyzi meg csak: „Nicsak, maga a Közgázra jár... — már értem a dolgokat!” És arcomba kacag vacak véletlen pont odajárok... De honnan tudhatta meg? Azóta is kinez a gondolat.

Zanó